

Gyser-socialrealisme på tegneserieform – “Dramaholdet” af Nick Drnaso

Mange førstegangslæsere af Nick Drnaso vil formentlig blive overrasket, når de modtager hans seneste udgivelse ”Dramaholdet” med posten eller må finde værket i en sær og fremmed sektion nede i boghandelen. For det første er bogen på størrelse med en gulvflise, og for det andet dufter den ekstremt meget af bog. Du ved, den der afrundede sylighed perfektioneret i Guinness Rekordbøger og dit vage barndomsminde om små kradseklistermærker formet som jordbær. Måske er det farveprintet, der giver papirstanken det ekstra spark, for førstegangslæserens overraskelse består nemlig i, at ”Dramaholdet” er en tegneserie.

Amerikaneren Drnasos forrige værk ”Sabrina” blev som den første tegneserie nogensinde nomineret til den litterære pris ”The Booker Prize” i 2018, hvorfor der er opstået en interesse for hans kunst i mere traditionelle litterære kredse, og hvorfor snarrådige men trendbevidste

fjølser som denne anmelder, der hverken har tid eller fornuft til at tjekke kategoriseringen på Saxos hjemmeside, kan risikere at få den uforudsete fornøjelse af at læse deres første ”graphic novel”, som de kalder det i USA.

Her er der ikke tale om Anders And eller Batman og Pow! og Kablam! men i stedet en roman på stribeform med kant og hipsteragtige undergrundstoner, som når du prøver at bilde din kæreste ind, at Netflix-serien Bojack Horseman var finkultur. ”Dramaholdet” er illustreret, tragikomisk socialrealisme som en slags litterær pendant til kunstnerisk ambitiøse animerede serier som netop Bojack Horseman – bare langt mere traurig og langt mindre sjov.

Det er ikke fordi ”Dramaholdet” er humorforladt, men den meget underspillede, situationsbaserede absurdkomik, som værket unægteligt besidder, står konsekvent i baggrunden for den gravalvorlige, eksistentiale udforskning af sindet og socialitetens mørkeste sider, der synes at være forfatterens primære hensigt med værket. ”Dramaholdet” er et seriøst værk. Det tager sig selv seriøst, og det må læseren af denne tegneserie ligeledes gøre for at nyde det fulde udbytte af dens fængslende ubehag.

Handlingen udspiller sig i et særligt modløst og unavngivet hjørne af Midtvesten. Her introduceres en række skæve personager, utilpassede eller utilfredse på hver deres måde. Fælles for dem alle er dog følelsen af at mangle noget i livet. De søger mirakelkuren på problemer, der spænder lige fra kedsomhed og parforholdstræthed til dyb eksistentiel krise og alvorlig psykisk sygdom. Stort set uafhængigt af hinanden finder disse ti fremmede hovedpersoner nu frem til den samme

løsning på deres ulykkelighed: et ugentligt aftenkursus i skuespil, undervist af den gådefulde karakter, John Smith, der på mystisk vis formår at fremstå både imødekommende og tilbageholdende på én og samme tid. John Smith viser sig nemlig hurtigt at være en stædig og mesterfuld manipulator. Han afkræver kultagtig dedikation af sine kursusedtagere, og hans dramatimer udvikler sig helt bevidst til massepsykose og -hysteri i takt med, at hovedpersonerne mister deres greb om, hvad der er skuespil, og hvad der er virkelighed.

Når man tilgår denne tegneserie fra et udgangspunkt i traditionel, skriftbunden litteratur, hvilket indrømmeligt er den eneste tilgang, som denne anmeldelse kan bidrage med, er det interessant at opleve, hvad mediets grafiske dimension tillader af virkemidler i formidlingen af handlingsforløbet. Fremstillingen er scenisk og effektiv. Store mængder narrativ information kan glides elegant ind på og mellem striberne, når citater og illustrationer arbejder sammen om at opbygge karaktererne. Når man ikke har læst tegneserier før, kan oplevelsen bedst sammenlignes med at se en film – en tanke, der også er svær at ignorere under selve læsningen. Herved minder værkets indledning i sin komposition mest af alt om en popcornbasker med superhelte eller bankrøvere, hvor holdet af hovedpersoner må samles ud fra karakterer, der får hver deres særegne introduktion. Forskellen er bare, at Black Widow og Danny Ocean plejer at se pænt seje ud i deres lille startscene, imens "Dramaholdets" socialt akavede Angel kun irriterer sine værter, når hun ikke gider at gå hjem fra deres fest, Rayanne deler sine frustrationer med sin treårige søn, som ser syner, og ingen af Lous kolleger tør spise hans småkager, fordi han er mærkelig.

Ambitioner, aversioner og personlighedstræk bliver altså på underholdende og effektiv vis kædet sammen med de små tegnede ansigter på siderne, så læseren har en chance for at skelne og følge med, når vanviddet begynder. Da det sker, formår Drnaso igen at udnytte sin udtryksforms potentiale. Tegningernes baggrund kan pludselig skifte fra øvelokalet til en restaurant til et vejkryds i sort-hvid for at signalere, at karaktererne spiller en scene. Hvis en af amatørskuespillerne bryder karakterer, kan denne person blive teleporteret tilbage til øvelokalet, imens de andre spiller videre. Dialog kan altså foregå på tværs af tid, rum og forståelsesniveau, "Er det her en del af legen?", til hovedpersonernes store forvirring og frustration. I takt med, at paranoiaen og hjernevasken forklædt som selvhjælp gradvist tiltager på dramaholdet, bliver tegnestilen stadig mere ekspressionistisk og skiftene mellem scene, drøm og virkelighed stadig hurtigere og mindre logisk for at illustrere, hvad der foregår bag karakterernes tomme blikke. Til sidst deler selv læseren amatørskuespillernes tvivl om, hvilke af scenerne, der udspiller sig i forestillede rum, og hvilke, der har bevæget sig ud i virkeligheden. John Smiths tankekontrol, eller nærmere -afsporing, er total, og værkets tegninger har altså i lige så høj grad som den sparsomme mængde dialog været med til at illustrere forløbet. Læseoplevelsen efterlader derfor aldrig en undring over, hvorfor forfatteren ikke bare har skrevet en bog, men derimod fornemmelsen af, at handlingen finder sig til rette i sit medie - at den her historie, som Nick Drnaso ønsker at fortælle den, er bedst fortalt som tegneserie.

Selvom uhyggen trinvist stiger i tempo og intensitet, er Drnasos stil systematisk mådeholden og minimalistisk. Det gælder både sproget og illustrationerne. Drnaso nægter konsekvent at skrive eller tegne D,

men insisterer derimod på at stopfodre os med A, B og C, så fortsættelsen virker endnu mere uhyggelig, når vi kun kan (og slet ikke kan lade være), at forestille os den. Sådan flyder "Dramaholdets" nervepirrende absurditet aldrig over i det overdrevent groteske eller splatteragtige. Spøjst nok ville det til tider faktisk være en lettelse, hvis de alle sammen bare dræbte hinanden, fordi en chokerende forløsning på ubehaget kunne facilitere en slags afstandtagen. Der vil altid være spredte fnis i biografen, når gyserfilmens monster endelig hopper frem fra sit skjul og river armene af cheerleaderen, men den allermest rædselsvækkende skurk er den, som bare bliver siddende bag busken, imens vi flygter fra den blotte idé om, hvor farlig han er. Drnasos befrier os aldrig med den tilstrækkelige mængde vold og død. I stedet lader han gysen boble og syde på det psykologiske plan, hvor den virker bedst.

Her er især underviseren John Smith enormt velskrevet. John Smiths selvhævdende destruktivitet er så gnidningsløst maskeret som velmenende irettesættelser, at han driller læserens hjerne lige så meget som sine kursusedtageres. Ofte er man nødt til at læse hans citater igen for at forstå, hvor vanvittigt budskabet egentlig er. John Smith er virkelig ulækker. Det er fantastisk, og hans raffinerede, manipulatoriske dobbelthed kan sagtens registreres i Drnasos nøje formulerede talesprog selv efter oversættelsen til dansk, men når det er sagt, er "Dramaholdet" unægteligt en af de oversættelser, hvor læseren vil kunne fornemme originalsproget inde bagved. Det kan være irriterende, men det kan også være uundgåeligt i det her tilfælde. Måske er det fordi, at litteraturen består udelukkende af netop talesprog, da tegningerne jo tager sig af beskrivelserne. De ærkeamerikanske klichéer, høflighedsfraser og kulturbundne udtryk er

svært oversat til dansk uden, at den oprindelige vending samtidig blinker med røde neonbogstaver på nethinden. Oversætteren, Astrid Skov-Jakobsen gør, hvad hun kan, og fordanskningerne forfalder aldrig til Novra! og Kattens! men alligevel har det danske sprog hang til at falde fladt i et narrativt klima, der forekommer så gennemgående amerikansk, som "Dramaholdets" brutale, trøstesløse univers gør.

For ja, værket er eksistentielistisk, og det tematiserer universelt gældende sociale problematikker, men alligevel vil den danske læser opleve en mærkbar, kulturel distancering fra den mentalitet og det verdensbillede, som karaktererne synes at besidde. Der hersker simpelthen en amerikansk logik i værket, og ofte sidder læseren tilbage med den måske naive, måske meget passende fornemmelse af, at "det her kunne altså ikke ske hjemme i lille velfærds-jantelovs-bonus-pater-Danmark". Derfor kører en konstant men nødvendig kulturel tilbageoversættelse i hovedet på læseren af den danske oversættelse. Selvfølgelig findes udsatte og utilpassede samfundsgrupper og individer i alle lande, men ligesom pizzaen spises verden over, men oprindeligt er italiensk, er der ingen, der virker lige så dygtige som USA til at behandle sine udstødte som affald.

"Dramaholdet" er på mange planer en udforskning af sindets mørke sider, men på det mest bogstavelige og åbenlyse plan er værket en skildring af, hvordan individualismens ustandselige fokus på selvrealisering har det med at efterlade dens tabere håbløst fremmedgjorte, forråede, forrådt, forsmåede og dermed plukningsmodne for kulter, konspirationsteoretikere og fanatisme. Det er til nogen grad aktuelt i resten af verden, men det er i meget høj grad aktuelt i USA, og "Dramaholdet" skildrer dertil problematikken ud fra

et amerikansk perspektiv. Derfor skal Drnaso uden tvivl roses for at male et skræmmende og rammende samtidsbillede, men dette billede er trods alt så kulturelt forankret, at den genkendelse, som en dansk læser vil føle, for det meste vil være en slags sekundær genkendelse. Stemningen af total, voldsbetonet meningsløshed og moralsk resignation, som Drnaso skaber, vil mest af alt virke genkendelig, fordi den forekommer i andre skildringer af Provinsamerika, og ikke fordi den kan opleves i Danmark. Tænk South Park møder Stephen King-romaner møder den endeløse parkeringsplads hullede asfalt foran et beigemalet storcenter. Det urmenneskelige, der kolliderer med det ultraciviliserede. Tænk sveden, der svier i det snitsår, som en sikkerhedsvagt forsøger at skjule for at beholde sit nye arbejde og sit ansigt udadtil, imens hun bruger hele månedslønnen på en iPhone til sin overvægtige søn, der for resten bliver mobbet i skolen og har fri adgang til en maskinpistol.

Det er nemt at blive suget ned og revet med af den rå, ultraliberalistiske mavepine, som "Dramaholdet" skaber i sin læser, men alligevel vil de fleste ikke-amerikanske læsere finde en lille trøst i, at kausaliteten og præmissen for karakterernes deroute synes udpræget amerikansk og dermed ikke helt lige så skræmmende, som mange amerikanske anmeldere har oplevet bogen. Den danske oversættelse af "Dramaholdet" er stadigvæk en god og ubehagelig læseoplevelse, men anbefalingen herfra vil derfor være at læse værket på originalsproget for at opnå en større og mere autentisk slags hjerteskrærende fortvivlelse og isnende uhygge. Måske med to Xanax, noget bourbon og en spand KFC klar til at dulme efterdønningerne.

Forfatter: Nick Drnaso

Titel: Dramaholdet

Originaltitel: Acting Class

Oversat af: Astrid Skov Jakobsen

Sider: 268

Forlag: Forlaget Fahrenheit

Facebook < <https://www.facebook.com/litteraturnu> > / Instagram <

<https://www.instagram.com/litteraturnu.dk/> >

Hjemmesiden er lavet i samarbejde med [Hilsen IT < https://hilsen.it/ >](https://hilsen.it/)